

KISS MIHÁLY

Segyzet a gyomai  
Református Egyház történeléből

Andódy könyv 1939 Gyomaendrőd



## J e g y z e t

a Gyomai Református Egyház történetéből !  
Gyoma község rövid története

Békés vármegye e ma virágzó szép községnek *eredetét* az ismeretlenség köde takarja. Régi feljegyzésekből annyit bizonyosan meg lehet állapítani, hogy határterületén még öt falu állott Gyomán kívül, t.i. Ege, Pó, Nyárszeg, Félhalom és Varsány. Budai Éσαιásnak Magyar Ország Históriaja című művében említés tétetik róla mint a melyik község má 1214-ben megvolt. A XVI. században pedig a vármegye legnépesebb falv közé tartozott. 1682-ben török dullásnak esett áldozatul , 1705-ben meg a rácok pusztították el úgy hogy mintegy 12-14 esztendeig romokban hevert. Lakosai elszéledtek, részben pedig az üldözéstől való állandó remegés közepette földalatti putrikban laktak. Egyházunknál található feljegyzések szerint 1717 november havában kezdték lakosai újra megülni. Határa nagyobb részben ősidőktől kezdve földesurak kezében volt, úgy azonban, hogy a régi feljegyzések megemlitik, miszerint három nemes familia van benne a "Gálos, Izsó és Kruchió nagy népességű hadak, melyek egymással egytértésben éltek. Legnagyobb földesura az 1729-ben báróvá, 1732-ben pedig Békés vármegye fő ispánjává tett Haruckern János György volt, kinek családjából 1775-ben a férfi ág kihalt s így 1806-ban kezdtek megosztozni a Békés megyei birtokon, melyek közül Gyoma gróf Hochammern Ferdinándnak esett. Az ezernyolcszázad év elején árendába adattak a birtokok mint a feljegyzések emlitik "egy nagy tehetségű és igen becsületes férfinak Wodianer Sámuelnek ki Bécsben lakott ugyan, de jobbágyai iránt kegyes feleségestől együtt. Lakói szinmagyarok voltak. 1830-ban jöttek ide Mezőberényből német nyelvű evangélikusok. Határa ma 22399 kat. hold, lakóházainak száma, összes népessége pedig az 1910. évi népszámlálás adatai szerint 11699, ebből református 8625, evangélikus 1004, római kath. 1722, izraelita 200, görög keleti 19, görög kath. 15, unitarius 3, egyéb 21.

A gyomai Református szent eklézsia története a mostani templom építésig:

Hogy mikor ragyogta légyen először a reformáció világossága az e helyen letelepedett nép lelkét, hogy mikor alakult légyen e földön az első református szent gyülekezet, ezt nem lehet biztosan tudni.



Valószínűleg már a reformáció első évszázadában, vagyis az ezeröttszáz évek vége felé elfogadták atyáink az emberi találmányokból megtisztított ősi apostoli evangéliumi hitet, mert így magyarázható meg az a körülmény, hogy az akkori nehéz közlekedési és ismeretségi viszonyok között már az ezerhatszáz évek elején tartott szatmári zsinat által 1634-ben ide rendeltetett lelki pásztornak Diószegi András. Az is valószínű, hogy a reformáció a maga nagy tiszta és szent tudományával s boldogító hitével egyöntetűleg illette meg az itt élő nép lelkét, mert úgy olvassuk, hogy 1682-ben e község lakosai mind reformátusok voltak. Ennek bizonyossága ama körülmény is, hogy egészen a legújabb időkig községnek és városnak vezetősége ugyanazon emberekből állott, s minden fontosabb okiratot a lelkipásztor és kurátor mellett a község bírója, valamint jegyzője irt alá. Az írásos emlékek közül legrégebbi a Hajdu János lelkész által vezetni kezdett három rendbeli anyakönyv. Az egyház anyagi életére vonatkozó okmányok nagy hiányossággal 1773-tól kezdődnek. Amaz előbb említett anyakönyv a következőképpen kezdődik: "Ezen földnek az ellenség -t.i. a török és tatár által lett pusztítása miatt lakosai elszéledvén ismét kezdték megülni ezen lakó helyett új lakosok 1717 esztendőben Mindszent havának 8-ik napján". Levéltárunk okmányai ama szoros egybeköttetés folytán, melyben a gyomai református anyaszentegyház Gyoma községével állott, nagy részben ott őrizetlenek, de sajnos különösen 1848-ik esztendőben/ április 8-ik napján falaink között pusztító tűzvész, mikor is iskolánk, templomunk, s a városháza a lángok martalékául esett, ezeket is elhamvasztotta. Dávidházi János volt kiváló még haló poraihan is kegyelettel áldott lelkipásztora ez egyháznak azonban még az 1834-ik évben egybe szedegette a régmúlt idők-ből megtudható és egyházunkra nézve fontosabb dolgokat. Az ő iratai rendkívül becses okmányul szolgálnak a régi idők történetének. Így tudjuk meg, hogy 1718-1721-ig a község bírója s egyszersmind nótáriusa volt Jeges Mátyás akinek idejében készült az első templom a visszatérés után "nádából". Utána a bíró 1723-25-ig Kós Ferenc lett, a nótárius pedig Nagy Pál Ferenc, ki ezen hivatalát 20 esztendeig viselte. Kós Ferenc bíró idejében készült a második templom, növényből és sárból. 1734-37-ig bíró volt Csath Nagy János, s az ő idejében készítették eleink az új templomot, mégpedig vályogból. 1743-45-ig bíró volt Takó András, kinek idejében készítették egy nagyharangot, míg 1760-ban Bodon János birósága alatt épült a negyedik templom "fákból". 1774-ben G.Szabó János uram birósága idején készült az ötödik templom égetetlen téglából.

Míg 1790-ben oly szűk idő volt, hogy egy köböl buza tiz pengő forintokért adtanak, addig az 1791-ik év annyira megáldatott, a kegyelmes istentől, hogy még a nyomáson is eleget lehetett kaszálni - ekkor elhatározták atyáink, miszerint a sok bajlakodás után diszesebb és állandóbb templomot s messze kimagasló tornyot építenek, minek fundamentumát ez évben le is tették. Ha szinte ez évben gazdag aratást engedett is látni őseinknek az ur, nem anyagi kincseknek sokaságával, hanem az élő hitnek szent erejével az arra verejtékező nehéz munkának szives oda áldozásával, a buzgóságnak meg nem lankadó kitartásával fogtak hozzá a nemes nagy munkához és hordták az építéshez szükséges követ, meszet, a borsodi faanyagokat, az erdei hegyek közül hosszú 22 éven keresztül úgy, hogy a templom fundamentumát Debreczeni András bíróságában 1807-ik esztendőben tették le, a már magasra emelkedő torony mellé, s 1813 augusztus hó 8-án léphették át annak küszöbeit, hogy elmondják falai között a templomavató szent imádságot.

### A templom építésének története

Mikor évszázados ősi hatalmas kálvinista templomunkra reá nézünk, minden igazság szerint eszünkbe juthat nekünk, hogy Salamonjai voltak e szent eklézsiának a küzdelmes idők után tiszteletes tudós Marjalaki Dániel és Kolláth Mihály lelkipásztorok, Nagy Sándor községi nótárius, Erdei György.... kurátorok, Szilágyi Mihály, Biró János, Molnár Mihály, Szendrei János, Csapó Mihály, Debreczeni András, Biró P Péter és Cseri János bíró uraimék személyében, s olyan minden munkáját, midőn minden fáradságot szivesen és önként odaáldozó, buzgóságában emléküket örökké kegyelettel őrizett volt a szent nép sok ezre, kik hosszú 22 esztendőkön által lankadatlan odaadással fáradoztanak, hogy e helyen az apostoli tiszta hitnek a s a magyarságnak messze világító évszázadokra álló hatalmas világító tornya megépíttessék.

Fájdalom a templom építésre vonatkozó okmányaink is nagyon hiányosak. A torony fundamentumát 1791-ben tették le, arról egyáltalán írott emléink nincsen. Azonban következtethetünk a templom építési meglévő szerződésekben arra, miszerint ennek anyagát is ők maguk szerezték be, s hordták elő nagyméssze idegenből, kimondhatatlanul sok fáradsággal. Egyedül két szerződés vonatkozik meglévő okmányaink közül a toronyépítés ügyére. Az egyik az, amely szerint 1805 jul 8-án élcsdi lakos Retezsár Pétertől



600 köből és 1805 máj. 23-án Moldován Lászlótól 300. köből meszet vásároltanak-köbjét 4 forintjával, vagyis összesen 3600 forintért. Templomunk fundamentuma már az igaz, hogy csak 1807-ben tétetett le, mindeztal már az 1805-ik évtől kezdve készítgették a vállalkozókkal a különböző-különbféle szerződéseket, a legtöbbnél egyenesen kikötvén azt, miszerint az anyagot ők adják, vagy annak legalábbis az elfuvarozásáról a gyűlekezet tagjai gondoskodnak. S ha elgondoljuk, hogy mely messze idegenből, milyen óriási anyagot kellett itt egybegyűjteni, s ha látjuk, hogy az építkezésben anyaghiány miatt soha fent nem akadtanak, legalább ennek semmi nemü nyoma nincsen, így igazán kalaplevéve kell áldó imádság mellett említeni a bölcs vezetők mellett e szent eklézsia népét, mely hív volt a reá bizottakban és nem lankadott meg, hogy a reá bizott munkát, Isten és magyarságunk dicsőségére elvégezze. Az 1805-ik évben kötnek szerződést a község és egyház vezetői Tiszher /?/ Ágoston kecskeméti kőművessel úgy, hogy a már akkor fennálló torony negyedfél öllel feljebb építendő s a templom 23 öl 2 ... hosszúságban 11 öl szélességben 7 öl magasságban elkészítendő 13240 rk. forintért és 57 krajczárért, adatván az egyház magtárából az építőknak minden évben még öt köből buza is. Mikor azonban övele a végleges leszámolás elkészítettett, akkor fizettek neki 13456 frt 16 krajczárt -buzákon kívül. Ugyanekkor kötnek szerződést valami kecskeméti ácsmesterrel, kinek neve azonban ma már olvashatatlan - a templom-tető munkájára, melyre vonatkozólag megegyeztenek úgy, hogy zsindelet, s mindenemü anyagot az eklézsia ad. 1070 forintokért. Ezen 1805-ik évben kötnek egyezséget Császár András berényi lakossal téglára olyként, hogy a vállalkozó tartozik a téglának ezrét 3. rk. forintért és 15 krajczárért adni, s minden 1000 db után fizet nekik az egyház még két véka buzát, azonfelül szerszámot a téglá berakásához, a kemence tapasztásához, kiégetéshez szükséges dolgokat mind az eklézsia adja. S így fizetett ki 1805 december 29.-1808 november 19-ig vállalkozónak 3972 frt 30 kr. vagyis hozzávátólegesen egy év egy negyedmillió téglá ára. Hegedüs Péterrel szintén így kötöttett szerződés, ő neki meg 1805 febr. 6 -1805 aug. 13-ig kifizettett 577 frt, vagyis körülbelül kétszázezer téglá ára. De ez bizonyosan csak egy részlete volt az óriási téglaszükségletnek, hiszen magába a toronyba rengeteg ilyenemü anyag feldolgoztatott, miről számadásaink nincsenek meg. Gömör megyéből, Csetnekről Szontagsz /?/ Ádámától vásárolnak 76 mázsa vasat, 1806 február 21-én, mázsánként 21 forintért, vagyis 1541 forint árut. A mész és zsindeletszállító a templomépítésnél is Retezsár Péter élesdái lakos volt, kitől 1806 júli 21-én 2000 köből 1808 jun 22-én 400 köből 1808 jul 8-án 150 köből 1809 jul 5-én 200 köből meszet vásároltak 4-4 rk. forintért, vagyis összesen 3800 forintokért. A zsindeletyekre pedig úgy egyeztek meg vele 1806 jul. 21-én, hogy tartozik adni 115000 drb Hunyadi zsindelety 1807 május 16-ra,



ezrenként 6 forintért, vagyis végösszegben 750 forintért. Az ilyenformán előkészített építkezés az 1807-ik évben hatalmas arányokban haladhatott előre, mert már az év végén t.i. november 12-én megkötik a szerződést egy kecskeméti mesteremberrel, kinek az aláírása ma már szintén olvashatatlan, hogy ő tartotik a következő évben a tornyot bebádogozni cinezett bádoggal 5961 rk. forintért. 1809 febr. 21-én pedig már egyik nagyváradai órással lépnek egyezsége, hogy ő négy lappal felszerelt toronyórát készítsen 1250 forintért. Mikor maguk igyekezetével és a nagyhatalmu Istennek megsegítő erejével eljutottal idáig, akkor a belső berendezést állították egybe. E végre 1811 febr. 3-án Czene István váradai asztalosmesterrel léptenek érintkezésbe, ki felvállalta a padok elkészítését úgy, hogy az eklézsia fizet a munkáért 9000 rk. forintot, továbbá 24 köböl buzát, s a legények ellátását s amellet, hogy mindennemű anyagot, deszkát az egyház szerez be és bocsájt rendelkezésre. Egy 1814 évi december 10-én kelt számadásból azután megtudjuk, hogy a székeknek való fát Erdélyből Zentelékéről /?/ vásárolták és hozták gróf Bánffy György uradalmából és fizetvén érte 8375 forintot. A végső munka volt a festés és aranyozás, amivel aradi lakos Tenster /?/ Sámuelt bízták meg 400 forintnyi költséggel, de mikor a munka leszámoltatott, bizony azért is 450 forintot kellett fizetniök. A karbeli székeket és haranglábakat pedig Novák György ácsmester készítette 1171 forint 42 krajczárért. Csupán ezek itt a felsorolt összegek, melyeket ma is okmányokkal, szerződésekkal igazolni tudunk, 51373 forint 88 krajczárt tesznek ki, de hogy mennyi forintot és érdekes okmányt emésztett meg a rohanó nagy időnek minden pusztító ereje, az nyilván elgondolható, ha figyelembe vesszük a végleges leszámolást, mely szerint a torony és templom építés egy évszázaddal ennek előtte készpénz kiadásban belekerült 118171 forintba és 44 krajczárba. Hát még ha hozzávesszük ehhez az akkori hivek által természetben szolgáltatott hozzájárulás nagy mérvét, úgy bizonyára nem tévedünk, ha 150000 forintnál többre becsüljük templomunk ellátásának költségeit. Csak az Urért és az Urnak élő hitben és buzgóságban valami ~~felcsófolón~~ végtelen magas fokon álló nép voltanak bizony a mi atyáink, a mi elődeink, kiknek valóban az életük sem volt drága, hogy elvégezzék a reájuk bízott szent és magasztos munkát. Az egész természetes, miszerint az óriási összeget akkor is szegénységben élő református népünk minem önfeláldozása mellett sem volt képes egyszerre s evéből 1808-1811 években egyesektől és Mezőtúr városától 19000 forintnyi kölcsönt vettének fel, de ezeket oly hamarsággal visszafizették legyen, legnagyobb részben egy-két esztendő alatt, hogy e takarékoság és gondosság ismét önkénytelenül is az elismerés szavait kell hogy kiváltsa, különösen a mai kor embereiből.



Csoda-é, ha mikor nem is egy évszázad alatt a hatodik templom épül fel e helyen, csoda-e, ha mikor ez évszázadokkal diadalmaskodó épületet 1813 évi augusztus 8-án annyi mérhetetlen munka és költség után magasztos rendeltetésnek átadhatják, falai között megerednek az örömmek, a boldogságnak könnyei, imádkozva mondják el a szép zsoltárt: Tebenned biztunk eleitől fogva /Zsolt. XG./ Csoda-é, ha egy évszázad multán mi, a késő utódok is nagy és szent ünnepet ülni jöttünk össze ennek falai között, hogy áldó imádság mellett mondjuk el az ő neveiket, hogy cselekednénk a kegyelem örökkévaló kutfejének, ha adna nekünk is kegyelmet és erőt hasonlókká lenni azokhoz, akik a mi atyáink voltak.

### A gyomai református szent eklézsia története 1813-1913

Anyaszentegyházunk történetében a XVIII.ik évszázad méltán nevezhető a templom építési évszázadának, a XIX.ik. évszázad pedig a megerősödés, a felvirágozás századának. Óh, ha baj, küzdelem nélkül nincsen magános ember élete sem, bizony annyival kevésbé vagyon a testületnek élete. Ám az isteni kegyelem mindig közel való volt emez őt féltő, tisztelő néphez, s adott neki olyan bölcs vezetőket, oly nemes szívű lelkipásztorokat, a hitben, szeretetben s munkában oly önfeláldozásig hív sáfárokat és adott a népbe olyan felkölt gondolkodást és hitet, hogy az évszázad alatt nagy erővel haladhattak a nagy cél felé, hogy e város és ebben a református anyaszentegyház hegyen épített világítótorony legyen Istennek és 48-as időkben különösen magyar hazánknak dicsőségére. Buzgó lelkipásztorai közül kettő emelkedik ki, egyik az első évszázad papja Dávidházi Sámuel, a másik pedig az évszázad utolsó papja, Garzó Gyula, kiknek itteni szolgálata egy-egy nagy korszakot jelent történetünkben. A hatalmas méretű és óriási áldozatokkal felépített templom végső elszámolás a rendkívül sok nehézségeket teremtett. E közben jött a pénzdevalváció, sok bonyodalmat idézett ez is elő az elszámolás körül, ezen kívül a felettes hatóságok felülvizsgálásával járó akadályok, úgyhogy 1815-ben foganatosított a végleges leszámolás. Ekkor még egy esztendő sem telt el, hogy 1816-ban óriási szélvihar dühöngött határunk felett, ezek felett megrongálta az új templom tetejét, úgy hogy ez év márczius 5-én 25000 db új zsindelyt kellett javításra vásárolni 475 forintért maga a reparáltatás 2500 forintba került. A templomépítő nagy Kolléth Mihály lelkipásztort 1818-ban Hódmezővásárhely hívta meg első papjának, hogy ez pótolható legyen, a göttingai külföldi egyetemen tanuló Dávidházi Sámuelben a korábbi vezért találta meg, ki hiva-



talát 1862 április 23-ig, vagyis 44 teljes éven át vezette. 1827-ben a toronyra diszes gombot tétet 2100 forintnyi költséggel, 1841-ben 12 mázsás harangot szereltet be 2216 forintért, mely mellé az ő buzgóssága folytán készített nemes Kruchió István egy csaknem 6 mázsás harangot 1076 forintért, majd mikor 1848 április 8-án du. 1 órakor nagy szélben óriási tűz támadt, mely elhamvasztotta az iskolát, a képlán-lakást, a templomot, tornyot és városházát, az ő bölcsességére várt ezeknek a lehetőséghez mérten való helyrehozása, s az ő idejében készült végül 1854-55 években egy 26 változatu diszes orgona 14000 forintért szeretettel emlegették nevét, az ő itteni szolgálata idejére esik a szabadságharcnak küzdelme, ennek dicsősége és minden küzdelme és minden szenvedése minden ilyen alkalmat felhasznált a gyülekezet hazafias nevelésére 1848 márczius 26-án alkalmi beszédet tartott Magyarországnak függetlensége ünnepén felírja, hogy 1848 július 12-én 175 takona ment innen a Maros mellé örködni a rácok ellen, 3 hét múlva másik csapat annak utána pedig a toborzott önkéntesek. Anyakönyvei a legpéldásabban vezettettek és rendben összeszedette Gyomának, de vele együtt a gyomai ref. egyháznak történetét is, mely jegyzete fiának, Dávidházi János kabai esperes urnak adományaként egyházunk levéltárának értékes és drága tulajdonát képezi, az ő szolgálata idejéből származik az is, hogy Gyomán miként oszlanak meg a hitfelekezetek 1856 presbiteri gyűlés jegyzőkönyvéből hogy vagyon református 7728 ag. ev. 415 és rom. kath. 212. Temetése 1862 április 26-án az egész város és egyházmegye nagy részvét mellett történt.

Utána a presbitérium kimondotta, ezek után két lelkeszi állást kíván betöltetni - az egyik lelkeszi állásra Bencze Istvánt, ki már 18 éve működött itt, a másikra pedig Kása Dániel~~†~~ választatott meg. Ugy ő, valamint a helyébe megválasztatott az elhunyt Dávidházi fia. Dávidházi László kevés ideig voltak lelkipásztorok, mert rövid időn ők is elhunytak. 1871-ben így a gyönki gimnázium tanárát, Garzó Gyulát hívta meg az egyház lelki pásztorának, ki ezen hivatalát 37 éven át viselte. 1871-től különösen a nyolcvanas évekig, ki egyházunk minidg az iskolának a vezetője az egész templom és toronyépítés gondja az ő vállán .... 1878 október 13-án már megkötik a szerződést e munkálatokra Halmy Andor csabai műépítésszel 22200 forintnyi költséggel, gondosan kiszámítva, hogy e nagy teher birásához minden 15 éven felüli személyre 2 forint személyi adó fog esni - ilyen adózó lesz 5179 személy- vagyoni adó pedig minden forint után 45 krajczár, lévén az adóalap 31600 forint 35 kr. Ugyanez évben megrendelnek egy 35 métermázsás nagyharangot 5880 forintért. Mikor pedig szépen restaurált templom készülőben volt, 1879 augusztus 31-én elhatározta a templom körüli kerítésnek vas-



rácossal való körülkerítését, ami 3740 forintba, az ur-asztala padik befestése 224 forintba. Egyesek pedig keresztelési felszólításokra gyűjtöttek 163 frt 94 krt. A szépen restaurált templom ünnepélyes megnyitása 1879 év november 2-án történt. Garzó Gyula 1878-ban megkérte a Békéscsabai Gazdasági Egyesületet, hogy a templomkert befásítására csemetéket adna. Ez a kérelem teljesített. Már az templom ünnepélyes megnyitása után a keserűség ekkor tűnik ki irataiból - egy hatalmas nyolc oldalas memorandumot terjeszt a templomtér ügyében a presbitérium elé. Mikor pedig ez ügyben őt nyilvánosan röpiratokban is megvádolják, engedetlenséget tanító, erkölcsöket vadító, bujtogató és izgató papnak nevezik. 1880 április 18-án még lelkeszi állásáról is lemond. A presbitérium azonban elégtételt szolgáltatott neki. Mikor a pereskedés hullámai lecsendesedtek, a m. kir. minisztérium utasította el a vádaskodókat, s állapította meg az egyház igazát, melyekért oly sokat küldött és páradozott.

Alig mult el a küzdelem, ismét nagy dolgok megvalósításán páradozik. A kántorlakás romlott, az iskolák tarthatatlanok. Már 1862-ben kimondották atyáink új központi iskola építését, amely azonban husz éven várt. Garzó munkájára 1881-ben kántorlakást építtetett 5081 forintért, 1884-ben központi fiúiskola és két külső iskola építésére szavaz meg az egyház vezetősége 48000 forintot. 1885-ben az orgonát újítják meg 3100 forintnyi költséggel, egy évtized múlva pedig a másik lelkeszi lakást 6900 forintnyi árlejtési/??/összeggel. Bizony méltán tanubizonyságot kell tenni róla, hogy amit itt szemünk szemlélnek, messze vidéken híres gyönyörű templomunk, Isten dicsőségét hirdető zengzetes négy harangunk, virágzó ékes templomkertünk, központi egyházi épületünk, két szép lelkeszlakásunk, egy kántori lakásunk és 12 iskolánk a jó isten megsegítő kegyelme a gyülekezet áldozó buzgósága mellett mind Garzó Gyula hatalmas munkáját hirdeti. Egyháza 1878-ban lelkeszi diszpalásstal ajándékozta meg, ki 1908-ban augusztus hó 18-án visszaadta lelkét jó teremőjének kezébe. Lelkipásztor társa Bencze István 1886 január 9-én hunyt el. Helyébe Kálmán Farkas választatott, ki hivatalát 1887 április 24-én foglalta el, mit 1906 okt hó másodikán bekövetkezett haláláig viselte. 1907 február hóban Harsányi Pált és Dombi Béla lekeszt hívta meg, ki is hivatalát 1909 október elején vette át. Ez újak időben két nagyobb horderéjű munka vitetett véghez. Az egyik az, hogy az egyházi adó 1909-től kezdve progresszív adóalapon vétetett ki. 1913-ban az évszázados ünnepségek idejére az összes egyházi épületek renováltattak 11000/tizenegyezer/ korona költséggel - adakozásból ablakfüggönyre befolyt 600 korona, melynek elkészítését Harsányi Pálné eszközölte, egy gyönyörű fehér márványmedence kereszt



teléshez, egy drb kék bársonyurasztali terítő, egy tiszta ezüst aranyozott urasztali kehely, melyek adományból szereztettek a hívők által be.

Ezen régi történelmi ádatokat Harsányi Pál gyomai református lelkészünk a templomunknak 100 éves fennállása alkalmából, mely 1913 év december hó 14-én ünnepeltetett meg, állíttatta össze. Ezen rövid kivonatot tehát én mint B /?/ Kiss Mihály gyomai lakos családtalan egyén az utókor javára irtam elő Gyomán 1939 évi április 23.

/B?/ Kiss Mihály